

Motion om att införa en Stockholmskanon

Motion av Nike Örbrink (KD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Torun Boucher

Sammanfattning av ärendet

Nike Örbrink (KD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar att en opolitisk kommitté ska tillsättas med uppdrag att sammanställa en Stockholmskanon. Motionären anser att en Stockholmskanon kan bidra till att stärka gemenskap och kulturell identitet samt bidra till att förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, utbildningsnämnden, fackförbundet DIK, Sveriges Författarförbund och Sveriges Lärare Stockholm.

Sveriges Författarförbund och Sveriges Lärare Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att staden bör avvakta resultatet från den pågående statliga utredningen kring kulturkanon, för att kunna dra lärdom av processen och utfallet av arbetet på nationell nivå. Att inleda en parallell process kan dessutom innebära en betydande risk för sammanblandning och oklarhet.

Kulturnämnden anser att staden bör satsa på att stärka befintliga initiativ, verksamheter och kulturinstitutioner inom staden som på olika sätt bidrar till gemenskap och till att tillgängliggöra stadens kulturella och historiska arv.

Utbildningsnämnden delar uppfattningen av det finns ett gemensamt ansvar gentemot kommande generationer att förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv. Utbildningsnämnden anser att staden, i stället för att sammanställa en Stockholmskanon, i högre grad bör synliggöra och fortsätta att utveckla Stockholmskällan.

Fackförbundet DIK avstyrker motionärens förslag om att tillsätta en kommitté som ska få i uppdrag att sammanställa en Stockholmskanon. De kulturpolitiska målen säger bland annat att kulturen ska vara dynamisk, utmanande och obunden och präglas av mångfald. DIK ser inte hur en kulturkanon, vare sig nationellt eller lokalt i Stockholm, ska bidra till att uppnå detta.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Idén om att lyfta fram verk som är betydelsefulla för vår stockholmsidentitet är i sig ett intressant förslag. Samtidigt finns det utmaningar med att kommunen ska fastslå vilka verk som ska betraktas som centrala. En Stockholmskanon, även om den tas fram av en oberoende grupp, kan vara svår att göra helt neutral. Urvalet riskerar att spegla en viss tolkning av vad Stockholm "är" och "bör vara", snarare än att spegla stadens hela bredd och mångfald.

De nationella kulturpolitiska målen slår fast att kulturen ska vara dynamisk, utmanande, obunden och präglad av mångfald. Den traditionen har bidragit till att människor själva fått välja, tolka och skapa konst och kultur. Kultur är något som skapas i mötet mellan människor – här och nu – och därför kan en fast lista med "godkända" verk begränsa det levande kulturskapandet.

Stockholms stad har redan idag starka kulturinstitutioner och verksamheter som arbetar för att tillgängliggöra stadens kulturella och historiska arv utifrån stockholmarnas behov, idéer och uttryck. Det arbetet lyfter fram både våra historiska berättelser och dagens kreativa uttryck, och bidrar till att kulturen fortsätter utvecklas på ett inkluderande och mångfacetterat sätt.

Bilaga

Motion om att inför en Stockholmskanon. DNR KS 2024/959-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 20 augusti 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Ersättarytttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen i sin helhet
2. Att därutöver anföra följande

Stockholms karaktär och skönhet har genom århundraden gestaltats och skildrats i kulturen. Vi kristdemokrater anser att trösklarna till att ta del av vårt kulturarv ska vara låga. Ett sätt att bidra till detta är genom tillskapandet av ett kulturkanon. Vidare skulle ett kanon bidra till att stärka vår gemenskap och kulturella identitet, samt förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv.

Ärendet

I en motion till kommunfullmäktige anför Nike Örbrink (KD) att det finns ett ansvar gentemot kommande generationer att förvalta och vårda det kulturella och historiska arv som Stockholm besitter. I motionen framförs att trösklarna till att ta del av kulturarv och bildning ska vara låga och att ett sätt att bidra till detta är genom en kulturkanon. Motionären menar att en Stockholmskanon kan bidra till att stärka gemenskap och kulturell identitet samt bidra till att förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv, exempelvis genom verk inom musik, teater, litteratur, konst och film där utgångspunkten är att verken eller dess skapare har bidragit till den kulturella identiteten för Stockholm ur ett historiskt perspektiv. Med anledning av ovanstående föreslår motionären att kommunfullmäktige beslutar:

- att tillsätta en opolitisk kommitté med relevant kompetens inom områdena musik, konst, litteratur, arkitektur, dans, design, teater och film.
- att ge kommittén uppdrag att sammanställa en Stockholmskanon.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, utbildningsnämnden, fackförbundet DIK, Sveriges Författarförbund och Sveriges Lärare Stockholm.

Sveriges Författarförbund och Sveriges Lärare Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen att det finns ett gemensamt ansvar gentemot kommande generationer att förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv. Ett flertal av stadens verksamheter bidrar till att tillgängliggöra stadens kulturella och historiska arv, exempelvis Stadsmuseet, stadens bibliotek och stadsarkivet. Utöver dessa arbetar även Stockholmskällan i hög grad i enlighet med vad motionären önskar att en Stockholmskanon ska bidra till, att stärka stockholmarnas gemenskap och kulturella identitet samt att bidra till att förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv.

Sedan december 2023 pågår ett arbete med att ta fram en nationell kulturkanon som ska redovisas senast 31 augusti 2025. Syftet med regeringsuppdraget är att göra svensk kultur tillgänglig för fler. Regeringsuppdraget har därmed flera likheter med förslaget om sammanställa en Stockholmskanon. Stadsledningskontoret anser att staden bör avvakta resultatet från den pågående utredningen, för att kunna dra lärdom av processen och utfallet av arbetet på nationell nivå. Att inleda en parallell process kan dessutom innebära en betydande risk för sammanblandning och oklarhet.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 februari 2025 följande.

Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen

Reservation av Destiny Zandi Lindgren (KD) se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 februari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Det finns redan idag ett flertal verksamheter och insatser inom staden som på olika sätt bidrar till gemenskap och till att tillgängliggöra stadens kulturella och historiska arv. Kulturförvaltningen anser att staden bör satsa på att stärka dessa befintliga initiativ, verksamheter och kulturinstitutioner så att de kan nå fler.

Stadsmuseet har redan idag ett tydligt uppdrag att värna om Stockholms gemensamma minne och kulturarv genom att forska, dokumentera, inventera, publicera och förmedla kunskap om vår stad. Detta omfattar även kunskap om olika kulturuttryck och hur de har format staden. Stadens invånare har möjlighet att ta del av stadsmuseets erbjudande genom exempelvis besök på museet, tematiska stadsvandringar eller genom webbsidan Stockholmskällan.

Stadsarkivet har i uppdrag att ge tillgång till en enkel och jämlik arkivinformation för att därigenom stärka stockholmarnas möjligheter att agera, påverka och vara delaktiga i stadens utveckling. I Stadsarkivets uppdrag ingår även att belysa stockholmarnas liv genom historien. Det sker bland annat genom publika föredrag som sker såväl fysiskt som digitalt, magasinvisningar, Stockholmskällan samt via Stadsarkivets egna sociala kanaler.

Stadens bibliotek är utspridda över hela staden och bemannade med kunnig personal som kan guida besökarna och bidra till att sänka trösklarna för kunskap och bildning. Sedan 2002 har Stockholms stadsbibliotek årligen valt ut en bok på stockholmstema och anordnat läsecirklar kring den inom ramen för insatsen ”Stockholm läser”.

Sedan december 2023 pågår ett arbete med att ta fram en nationell kulturkanon. Syftet med detta regeringsuppdrag är att göra svensk kultur tillgänglig för fler. Uppdraget ska redovisas till Kulturdepartementet senast den 31 augusti 2025. Förslaget om en Stockholmskanon har många likheter med regeringsuppdraget att ta fram en svensk kulturkanon. Kulturförvaltningen anser att staden inte bör inleda ett arbete med en lokal kulturkanon utan att först dra lärdom av processen och utfallet av arbetet på nationell nivå. Att inleda en parallell process skulle dessutom innebära en betydande risk för sammanblandning och oklarhet.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ersättaryttrande av Frida Bondesson (KD), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen delar uppfattningen av det finns ett gemensamt ansvar gentemot kommande generationer att förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv. Det är också därför som utbildningsförvaltningen är en aktiv part i samverkan kring Stockholmskällan tillsammans med Stadsarkivet, Stadsmuseet, Medeltidsmuseet och Stadsbiblioteket. Ytterligare exempel på kulturarvsinstitutioner som också ingår i samarbetet är Kungliga biblioteket, Litografiska museet, Prins Eugens Waldermarsudde och Riksantikvarieämbetet, Samfundet S:t Erik, Strindbergsmuseet och Thielska Galleriet.

Hos Stockholmskällan samlas Stockholms och stockholmarnas historia i ord, ljud och bild. Stockholmskällan omfattar mer än 30 000 digitaliserade historiska källmaterial från museer, arkiv och bibliotek i staden - kartor, fotografier, brev, filmer, musik och mycket mer. Stockholmskällans webbplats fylls successivt med källmaterial som kopplar an till de konst- och kulturområden motionen vill uppmärksamma; musik, teater, litteratur, arkitektur, konst, dans, design och film. Webbplatsen har också kapacitet att i framtiden bredda och utveckla utbudet inom dessa konstformer.

Hos Stockholmskällan kan besökaren utöver de enskilda historiska originalkällorna hitta fördjupningsartiklar på olika teman. Exempel på temaartiklar med tydlig anknytning till den aktuella motionen är ”De skriver om Stockholm” och ”Stockholmslåtar”. Stockholmskällans målgrupp är bred. Den som arbetar som lärare och förmedlar ingångar till olika typer av kulturhistoria till barn och unga, har också särskild nytta av lektionsförslag inom olika ämnen och för olika skolstadier, till exempel ”Titta in i ett 1800-talshem”, ”Gör en parafras på Stadshuset” och ”Nattkorpens Stockholmskarta”. I en vidareutveckling av Stockholmskällan som Stadsmuseet huvudansvarar för, finns nu även systersajten Historiska vandringar som via ljudguider ger ingångar och fördjupning till bland annat arkitektur i staden.

Utöver Stockholmskällan, med sin uppenbara kulturhistoriska koppling, ingår utbildningsförvaltningen även i den förvaltningsövergripande samverkan i Kulan. Via Kulan får förskolor och skolor en presentation och överblick över ett kurerat urval av Stockholms stora kulturutbud och av kulturskapare i Stockholm. Detta för att underlätta bokning och tillgängliggörande av kulturupplevelser, skapade av professionella kulturaktörer, för barn och unga. Verk av stockholm-baserade filmskapare synliggörs i sin tur löpande i utbildningsförvaltningens plattform för strömmande film samt inom ramen för Skolbio Stockholm. Utbildnings- och kulturförvaltningen samverkar också med Författarcentrum Öst kring författarbesök i skolan, av utvalda och ofta Stockholm-baserade författare. Även stadens bibliotek

och skolbibliotek bör i detta sammanhang också lyftas fram som viktiga befintliga noder för kurerad förmedling av Stockholms kulturella och historiska arv. Utbildningsförvaltningens hållning är att det för barn och unga redan finns en gedigen och fast struktur för att främja och synliggöra Stockholms kulturarv och att det inte finns behov av att utarbeta en särskild Stockholmskanon.

Det som motionen önskar att en Stockholmskanon ska bidra med – att stärka stockholmarnas gemenskap och kulturella identitet, samt bidra till att förvalta och vårda Stockholms kulturella och historiska arv – är något som staden via Stockholmskällan redan i hög grad gör. Det är också en tjänst som är under ständig utveckling och som löpande fylls med nytt material kopplat till Stockholms lokala kulturarv. Mot denna bakgrund anser utbildningsförvaltningen att staden, i stället för att sammanställa en ny Stockholmskanon, i högre grad synliggör och fortsätter att utveckla Stockholmskällan och dess innehåll utifrån det syfte som eftersträvas.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdheten eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

DIK - Facket för kultur, kommunikation och kreativ sektor

DIK - Facket för kultur, kommunikation och kreativ sektors yttrande daterat den 13 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

DIK är fackförbundet för alla som arbetar eller studerar inom kultur, kommunikation eller kreativ sektor. DIK är en del av Saco och organiserar fler än 20 000 medlemmar inom arbetsmarknadens alla sektorer.

DIK tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på motionen från Nike Örbrink (KD).

DIK avstyrker motionärens förslag om att tillsätta en kommitté som ska få i uppdrag att sammanställa en Stockholmskanon.

De kulturpolitiska målen säger bland annat att kulturen ska vara dynamisk, utmanande och obunden och präglas av mångfald. DIK ser inte hur en kulturkanon, vare sig nationellt eller lokalt i Stockholm, ska bidra till att uppnå detta. En kanon kan aldrig spegla hela det rika kulturarv vi har och alla de grupper och människor som bidragit och bidrar till det. En kanon innebär tvärtom att viss kultur lyfts fram på bekostnad av annan och ger därmed en snäv och likriktad bild av vad som är "svensk" eller "stockholmsk" kultur.

Att införa och implementera en kulturkanon i kulturverksamheter som bibliotek och museer strider också mot principen om armlängds avstånd som innebär att politiken aldrig ska lägga sig i kulturens innehåll. Vilka böcker som finns på biblioteket eller

vilken konst som visas på museet är och ska vara upp till de professionella yrkesutövarna att bedöma.

DIK delar motionärens hållning att trösklarna till att ta del av kulturarv och bildning ska vara låga. Förbundet ser dock inte hur en kulturkanon skulle bidra till detta.

Tvärtom riskerar en kanon att bli en symbolpolitisk insats som görs på bekostnad av ordentliga åtgärder för att säkra en stark kultursektor. Vill man på allvar att fler ska ta del av kultur och bildning behövs helt andra insatser, inte minst en långsiktig och stark finansiering till Stockholms kulturliv, en avgiftsfri kulturskola och skolbibliotek som är bemannade av utbildade bibliotekarier.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Reservation av Destiny Zandi Lindgren (KD)

Nämnden tillstyrker motionen i sin helhet.

Utbildningsnämnden

Ersättaryttrande av Frida Bondesson (KD)

1. Att motion tillstyrks i sin helhet

2. Att därutöver anföra följande:

Kristdemokraterna gläds åt att även utbildningsförvaltningen ser ett stort värde i att lyfta fram och tillgängliggöra Stockholms unika kultur och särart.

Utbildningsförvaltningen lyfter i sitt utlåtande Stockholmskällan, vilket är en stor tillgång för att tillgängliggöra mycket av det som kan tänkas ingå i en stockholmskanon. Däremot anser vi att framtagandet av en Stockholmskanon kommer med ett tydligare mandat av att vara en aktiv åtgärd, snarare än bara en rik kunskapskälla och resurs.